

מבט לאיראן

30 בדצמבר 2018 – 13 בינואר 2019

עורך: ד"ר רז צימט

מוקד אירועי השבוע

◀ על רקע כוונת ארה"ב להסיג את כוחותיה מסוריה בירכה איראן על הודעת דובר מטעם הכוחות המזוינים הסורים, כי צבא סוריה נכנס לעיר מנבג' שבשליטת הכורדים והניף בה את דגל סוריה. בתוך כך הצהיר שר ההגנה האיראני לשעבר, אחמד וחידי, כי להישארותה או לנסיגתה של ארה"ב מסוריה אין כל השפעה, משום שברור שהאמריקאים הובסו בסוריה.

◀ איראן מרחיבה את מאמציה לבסס את השפעתה הכלכלית והאזרחית בסוריה. בטהראן התכנסה בסוף דצמבר 2018 הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה ודנה בהרחבת שיתוף הפעולה בין המדינות. יו"ר הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה הודיע על פתיחה בקרוב של מרכז מסחר איראני בדמשק ועל הקמת חברת תחבורה משותפת לאיראן, לסוריה ולעיראק. במקביל דיווח אתר סורי, כי איראן הקימה לאחרונה שתי אגודות בדרום סוריה כדי להגיש סיוע כספי למשפחות נזקקות ולמשפחות של לוחמי מיליציות פרו-איראניות שנהרגו במערכה הצבאית בסוריה. נראה, כי על רקע האתגרים הניצבים בפני איראן, במיוחד מצד ישראל, במאמציה לבסס תשתיות צבאיות אסטרטגיות על אדמת סוריה, חותרת איראן לשמר ואף להרחיב את השפעתה במדינה הן באמצעות התבססות רבה יותר על כוח אדם סורי ועל מיליציות שיעיות פרו-איראניות, והן באמצעות הרחבת הפעילות הכלכלית והאזרחית.

◀ במוקד שיתוף הפעולה המתהדק בין איראן לארגונים הפלסטינים עמד ביקור משלחת בראשות מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, זיאד אלנח'אלה בטהראן בסוף דצמבר 2018. המשלחת נפגשה עם בכירים איראנים, ובראשם המנהיג העליון, הנשיא, שר החוץ, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי ומפקד כוחות ביטחון הפנים, שהדגישו את מחויבות איראן להמשך התמיכה בפלסטינים והצהירו כי "ההתנגדות" היא הדרך היחידה למימוש יעדי הפלסטינים. ברקע להצהרות על הידוק שיתוף הפעולה בין איראן לארגונים הפלסטינים ניצב עניינם של חמאס והג'האד האסלאמי להגביר את ההרתעה מול ישראל ולהעניק תמורה הסברתית לאיראן על הסיוע הצבאי והכספי, שהיא מגישה להם. איראן מצידה מעוניינת להצטייר כמסייעת העיקרית לארגונים הפלסטינים לשם העמקת השפעתה ברצועת עזה.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ איראן בירכה על הודעת דובר מטעם הכוחות המזוינים הסורים, כי צבא סוריה נכנס לעיר מנבג' שבשליטת הכורדים, הממוקמת ממערב לפרת, והניף בה את דגל סוריה. דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), אמר, כי איראן מקדמת בברכה את הנפת דגל סוריה בעיר ורואה בו צעד חשוב בתהליך השבת הריבונות בכל שטח סוריה לידי ממשלתה החוקית וצעד לקראת פתרון המשבר במדינה (תסנים, 28 בדצמבר 2018).

◀ שר ההגנה האיראני לשעבר, אחמד וחידי (Ahmad Vahidi), העומד בראש האוניברסיטה העליונה להגנה לאומית, אמר בכנס בטהראן, כי טרם ידוע האם ארה"ב אכן תיסוג מסוריה, אך להישארותה או לנסיגתה אין כל השפעה, משום שברור שהאמריקאים הובסו בסוריה. הוא ציין, כי אין ביכולתה של ארה"ב לממש את מדיניותה באזור לנוכח מעמד "ציר ההתנגדות" (תסנים, 7 בינואר 2019).

אחמד וחידי (תסנים, 7 בינואר 2019)

◀ הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה התכנסה בסוף דצמבר 2018 בטהראן בראשות שר התחבורה האיראני, מחמד אסלאמי (Mohammad Eslami), ושר הכלכלה הסורי, מחמד סאמר אלח'ליל, ודנה בהרחבת שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות. שר הכלכלה הסורי הצהיר, כי שתי המדינות נחשות לפתח את הקשרים הכלכליים ביניהן וכי סוריה סומכת על חברות איראניות למלא תפקיד מרכזי בשיקומה הכלכלי. אלח'ליל הדגיש, כי סוריה תעניק עדיפות לחברות איראניות – הן מהמגזר הממשלתי והן מהמגזר הפרטי – בקידום פרויקטים של פיתוח בסוריה.

◀ שר התחבורה האיראני אמר, כי משלחת כלכלית איראנית תצא בחודש הבא לסוריה כדי לקיים שיחות בנוגע לתהליך השיקום בסוריה. הוא הזמין אנשי עסקים איראנים להתלוות לביקור. הוא ציין, כי חתימת ההסכם לשיתוף פעולה כלכלי אסטרטגי בין שתי המדינות במהלך הכינוס בטהראן תקל על אנשי העסקים האיראנים להשתתף בפרויקטים כלכליים בסוריה (מהר; אל-נשרה, 30 בדצמבר 2018).

◀ במהלך ביקורו בטהראן נפגש שר הכלכלה הסורי עם נגיד הבנק המרכזי האיראני, עבד אלנאצר המתי (Abdolnasser Hemmati), שמסר, כי טהראן ודמשק הסכימו להרחיב את הקשרים הבנקאיים בין שתי המדינות. הוא ציין, כי בפגישות בין נציגי איראן וסוריה נידונו נושאים שונים, ובהם העברות כספים בין המדינות, חיזוק הקשרים בין הבנקים המסחריים והקמת בנקים משותפים (פארס, 1 בינואר 2019).

פגישת הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה (סאנ"א, 29 בדצמבר 2018)

◀ יו"ר הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה, כיואן כאשפי (Keyvan Kashafi), הודיע על פתיחתו בקרוב של "מרכז מסחר איראני" בדמשק. כאשפי ציין, כי ההכנות הדרושות להקמת המרכז נעשו במהלך ביקורה לאחרונה של משלחת כלכלית איראנית בסוריה. הוא הוסיף, כי במהלך ביקור המשלחת דנו נציגי שתי המדינות גם בהקמת חברת תחבורה משותפת לאיראן, לסוריה ולעיראק במטרה להעביר סחורות איראניות לסוריה דרך עיראק ובאפשרות לביצוע עסקאות פיננסיות באמצעות לשכות מטבע חוץ ובנקים של שתי המדינות (איסנ"א, 5 בינואר 2019).

◀ נציג המנהיג העליון בסוריה, איתאללה סיד אבו-אלפצ'ל טבאטבאאי (Ayatollah Seyyed Abolfazl Tabatabaei Ashkezari), נפגש לרגל השנה האזרחית החדשה עם כמרים סורים, ובראשם

הפטריארך היווני-אורתודוקסי של סוריה יוהנה אליאזג'י (Yohanna al-Yazeji) והצהיר, כי אין סתירה בין האסלאם לנצרות וכי שתי הדתות משלימות זו את זו. הוא ציין, כי הרפובליקה האסלאמית חתרה מראשיתה להקמת אומה מאוחדת המורכבת מאמונות ומדתות שונות ויכולה לשמש חזית בלתי מנוצחת נגד האויבים, וכי ישראל חוששת כיום מפני אחדות וסולידריות זו. לדבריו, פעילותם של האויבים בסוריה בשנים האחרונות פגעה לא רק בשיעים, כי אם גם בנוצרים (אלף, 2 בינואר 2019).

פגישת נציג המנהיג בסוריה עם הפטריארך היווני-אורתודוקסי של סוריה (אלף, 2 בינואר 2019)

◀ האתר אלסוריה נט דיווח על הגברת המאמצים מצד איראן להרחיב את השפעתה האזרחית בדרום סוריה. בדיווח באתר (31 בדצמבר 2018) נכתב, כי בעקבות ביקור שקיים נציג המנהיג בסוריה, אבו-אלפצ'ל טבאטבאאי, בדרום סוריה בחודש ספטמבר 2018, הקימה איראן את אגודת אלזהראא, הפועלת במרחב דרעא ומגישה סיוע כספי למשפחות נזקקות ולמשפחות לוחמי מיליציות פרו-איראניות שנהרגו במערכה הצבאית בסוריה. על-פי דיווח הזה, העבירה איראן בחודשים האחרונים סיוע בסך 35 מיליון לירות סוריות באמצעות האגודה החדשה המפוקחת על-ידי בכירים ואנשי דת בדרעא, בהם גם בכיר במיליציה הסורית הפרו-איראנית פלוגות אלערין. בעקבות הצלחת פעילות האגודה, הקימה איראן אגודת נוספת בריף דרעא הנתמכת על-ידי מוסד החלל המסייע למשפחות החללים של חזבאללה.

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ חסן דנאאי'פר (Hassan Danaeifar), יועצו של סגן נשיא איראן ושגריר איראן לשעבר בעיראק, אמר, כי יצוא סחורות מאיראן לעיראק גדל בשנה האיראנית האחרונה (שהחלה ב-21 במרץ, 2018) ב-40% יחסית לשנה שעברה. הוא ציין, כי 14 מעברי גבול פועלים כיום בין איראן ועיראק, רובם לצרכים כלכליים, מה שמעיד על החשיבות, שאיראן מייחסת למסחר עם עיראק. בתוך כך הודיע מנהל המחלקה לענייני ערב ואפריקה בארגון האיראני לקידום מסחר, כי הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולעיראק תתכנס בחודשים הקרובים כדי לדון בשיתוף הפעולה המסחרי ובבעיות במעברי הגבול בין שתי המדינות (אירנ"א, 6 בינואר 2019).

◀ איש הדת העיראקי האשם אלחידרי (Hashem al-Haydari) אמר בכנס בעיר המדאן (Hamadan), כי הקמת המיליציות השיעיות העיראקיות בסיועה של איראן מנעה מדאעש לחולל מלחמת אחים גדולה בעיראק. חידרי, המשמש כסגן לענייני תרבות במיליציות השיעיות העיראקיות (אלחשד אלשעבי), כינה את המהפכה האסלאמית "נס גדול" והדגיש את השפעתה הרבה על "חזית ההתנגדות". הוא התייחס לתפקיד המרכזי, שמילאה איראן בתבוסת דאעש בסוריה ובעיראק, ואמר, כי לולא המעורבות האיראנית, היה דאעש מצליח לממש את יעדיו. הוא ציין, כי גם אם איראן ניצבת בפני קשיים מבית, כאשר המהפכה מצליחה מחוץ לגבולות איראן, היא יכולה להצליח גם בתוכה (תסנים, 8 בינואר 2019).

האשם אל-חידרי (תסנים, 8 בינואר 2019)

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ מנהיג הג'האד האיסלאמי בפלסטין, זיאד אלנח'אלה, הגיע בסוף דצמבר 2018 לביקור רשמי בטהראן, לראשונה מאז נבחר לתפקידו. במשלחת הארגון השתתפו גם בכירי הארגון ח'אלד אלבטש, מחמד אלהנדי ונאפד' עזאם ונציג הארגון בטהראן, נאצר אבו-שריף. המשלחת נועדה עם מנהיג איראן עלי ח'אמנהאי, הנשיא חסן רוחאני, שר החוץ מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif) ועם מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני (Ali Shamkhani).

◀ מנהיג איראן אמר בפגישתו עם חברי המשלחת, כי ניצחונם של הפלסטינים בשנים האחרונות הוביל להורדת "המשטר הציוני" על ברכיו ולא להקמת ממשלה בתל-אביב, אך גם יעד זה יתממש בעתיד הלא רחוק אם ימשיכו הפלסטינים בהתנגדותם. הוא הדגיש, כי ההתנגדות היא הדרך היחידה עבור הפלסטינים להשיג את ניצחונם (תסנים, 31 בדצמבר 2018).

פגישת מנהיג איראן עם המשלחת הפלסטינית (תסנים, 31 בדצמבר 2018)

◀ שר החוץ האיראני הצהיר, כי ארצו תעמוד לעד לצדו של העם הפלסטיני וכי התמיכה בפלסטין היא אחד העקרונות החשובים במדיניות החוץ האיראנית. מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי הדגיש, אף הוא, בפגישתו עם חברי המשלחת, את תמיכתה הנמשכת של איראן בפלסטינים ואמר, כי זו תימשך עד לניצחונה המוחלט של "ההתנגדות". הוא הוסיף, כי קבוצות "ההתנגדות" יכשילו את מימוש "עסקת המאה" של הנשיא טראמפ, המהווה מכה קשה לפלסטין, וכי הצלחת "ההתנגדות" במאבק נגד הקבוצות הטרוריסטיות, שפעלו בסוריה ובעיראק בתמיכת ארה"ב, ישראל וערב הסעודית, תזרז את מימוש השאיפות הפלסטיניות (פארס, 30 בדצמבר 2018).

◀ במהלך ביקורו בטהראן נפגש אלנח'אלה גם עם מפקד כוחות ביטחון הפנים של איראן, חסין אשתרי (Hossein Ashtari), שהצהיר, כי המשטרה האיראנית מוכנה לסייע באימון ובהדרכה של "קבוצות ההתנגדות הפלסטיניות". הוא הזמין את נח'אלה לבקר במתקני המשטרה כדי להתרשם מיכולותיה והביע נכונות לשתף את הפלסטינים בניסיונה ובהישגיה. אשתרי הודיע, כי המשטרה האיראנית תעביר קורסי הדרכה ל"חזית ההתנגדות" הפלסטינית (איסנ"א, 1 בינואר 2019).

◀ בריאיון, שהעניק במהלך ביקורו לערוץ האיראני אלעאלם (30 בדצמבר 2018), ציין אלנח'אלה, כי חזבאללה, הג'האד האסלאמי, חמאס וכל כוחות "ציר ההתנגדות" נמצאים בקשר רציף ויש להם חזון משותף, שבמרכזו עומדת התנגדות למפעל הציוני. הוא ציין, כי בין כל מרכיבי "ציר ההתנגדות" מתבצע שיתוף פעולה ללא גבולות וללא "קווים אדומים" וכי בכל מערכה עתידית הם יפעלו בצפון, בדרום ובמרכז נגד ישראל. להערכתנו, התבטאויות אלו משקפות את תכני הדיונים, שהתקיימו בשבועות האחרונים בין בכירי

הג'האד האסלאמי וחמאס לבין ההנהגה האיראנית ובכירים בחזבאללה, ועסקו בסיוע הצבאי האיראני לפלסטינים.¹

---

¹ ראו בהקשר זה פרסום מרכז המידע למודיעין ולטרור: "בכירי הג'האד האסלאמי וחמאס משבחים את הסיוע הצבאי האיראני ומאיימים כי במערכה הבאה, ירי הרקטות מהרצועה יגיע לכל ערי ישראל וכי גורמי ה"ציר" יפעלו במתואם מכל החזיתות", מתאריך 3 בינואר 2019 2019.